

SLOVO A SLOVESNOST

Časopis pro otázky teorie a kultury jazyka
založený v roce 1935 Pražským lingvistickým kroužkem
ročník 68 číslo 1

A journal for the theory of language and language cultivation
founded in 1935 by the Prague Linguistic Circle
volume 68 number 1

Vedoucí redaktor/ Editor-in-Chief: Jan Kořenský

Výkonný redaktor/ Editorial Assistant: Petr Kaděrk a

Redaktorka anglických textů/ English Language Editor: Tamah Sherman

Redakční rada/ Editorial Board: Tilman Berger (Tübingen), Neil Bermel (Sheffield), Mirek Čejka (Brno), František Daneš (Praha), Juraj Dolník (Bratislava), Jana Hoffmannová (Praha), Petr Karlík (Brno), Miroslav Komárek (Olomouc), Alena Macurová (Praha), Olga Müllerová (Praha), Jiří Nekvapil (Praha), Pavel Novák (Praha), Karel Oliva (Praha), Patrick Sériot (Lausanne), Petr Sgall (Praha), Ludmila Uhlířová (Praha)

Vydává Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, veřejná výzkumná instituce
Published by the Czech Language Institute of the Academy of Sciences of the Czech Republic,
a public research institution

Redakce/Address: Slovo a slovesnost, Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Letenská 4, 118 51 Praha 1,
Czech Republic, tel. (+420) 226 228 041, e-mail <slovo@ujc.cas.cz>

Vychází čtyřikrát do roka/ Published quarterly

Toto číslo vyšlo v březnu 2007/ This issue was published in March 2007

SLOVO A SLOVESNOST je citováno v Bibliografii Językoznawstwa Slawistycznego, Bibliografii české lingvistiky, Bibliographie Linguistique/ Linguistic Bibliography, Modern Language Association International Bibliography, The Year's Work of Modern Language Studies.

SLOVO A SLOVESNOST is cited in Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego [Slavic Linguistics Bibliography], Bibliografie české lingvistiky [Czech Linguistics Bibliography], Bibliographie Linguistique/ Linguistic Bibliography, Modern Language Association International Bibliography, The Year's Work of Modern Language Studies.

Elektronická verze časopisu **SLOVO A SLOVESNOST** je dostupná na internetové adrese/ The electronic version of **SLOVO A SLOVESNOST** is available at: <<http://www.ceeol.com>> (Central and Eastern European Online Library).

Informace o předplatném podá a objednávky přijímá redakce Slova a slovesnosti a výhradní distributor firma MYRIS TRADE, s. r. o., P. O. Box 2, 142 01 Praha 4, tel. 234 035 200, fax: 234 035 207. Další distributor-ské firmy nejsou oprávněny titul v ČR šířit. Cena předplatného pro české předplatitele: 280 Kč.

Podávání novinových zásilek povolila Česká pošta, s. p., odštěpný závod Praha, čj. nov 6204/97 ze dne 1. 4. 1997. – Reg. č. MK ČR E 559.

Zahraniční předplatné vyřizuje výhradně firma Kubon & Sagner. Objednávky vyřizované jinými firmami nejsou v souladu se smluvními vztahy vydavatele a jsou šířeny nelegálně.

All foreign orders are processed exclusively by the agency: Kubon & Sagner, Buch Export-Import GmbH, D-80328, München, BRD, fax: 004954218-218. Foreign orders processed by other subscription agencies are not in compliance with the agreement between the publisher and the above mentioned agency and are distributed illegally.

Toto číslo je v prodeji v knihkupectví Fišer FF UK, nám. J. Palacha 2, 116 38 Praha 1, tel. 222 319 516, v prodejně Academia, Národní tř. 7, 110 00 Praha 1, tel. 224 229 649, Václavské nám. 34, 110 00 Praha 1, tel. 224 223 511, nebo Na Florenci 3, 110 00 Praha 1, tel. 224 814 621.

Sazba: Marcela Hladíková. Tiskne PBTisk Příbram, Prokopská 8, 261 02 Příbram VI.

© Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

OBSAH/CONTENTS

<i>Kamila Mrázková</i> : Užívání trpných příčestí v současných veřejných dialogických projevech	3–22
The use of passive participles in contemporary public dialogical discourse	
<i>Vilém Kodýtek</i> : Mluvená čeština v Praze a Brně: sonda do mluvených korpusů	23–37
Spoken Czech in Prague and Brno: A probe into spoken corpora	

R o z h l e d y / D i s c u s s i o n

<i>Dan Faltýnek</i> : Samoorganizace řeči? Několik poznámek k lingvistickému a biologickému strukturalismu	38–45
Self-organized speech? Some remarks on linguistic and biological structuralism	

R e c e n z e / B o o k r e v i e w s

<i>Klaas-Hinrich Ehlers</i> : Strukturalismus in der deutschen Sprachwissenschaft: Die Rezeption der Prager Schule zwischen 1926 und 1945 (<i>Marek Nekula</i>)	46–52
<i>Tora Hedin</i> : Changing Identities: Language Variation on Czech Television (<i>Olga Müllerová</i>)	53–59
<i>Rod Gardner and Johannes Wagner</i> (eds.): Second Language Conversations (<i>Tamah Sherman</i>)	60–66
<i>Zdeňka Hladká a kol.</i> : Čeština v současné soukromé korespondenci: Dopisy, e-maily, SMS (<i>František Štícha</i>).....	66–69
<i>Patrik Mitter</i> : Složená hybridní substantiva s prvním komponentem cizího původu v současné češtině (<i>Miloš Mlčoch</i>)	69–71
<i>Lubomír Kralčák</i> : Analytické verbo-nominálne spojenia v slovenčine: Synchronno-diachrónny pohľad (<i>Jan Gregor</i>)	71–75
<i>Mieczysław Basaj – Janusz Siatkowski</i> : Bohemizmy v języku polskim: Słownik (<i>Alena M. Černá</i>)	75–77

K r o n i k a / C h r o n i c l e s

Za Jánem Horeckým (<i>Jan Kořenský</i>)	78
Setkání ukrajinistů střední a východní Evropy v Olomouci (<i>Josef Anderš</i>)	79–80

Užívání trpných příčestí v současných veřejných dialogických projevech

KAMILA MRÁZKOVÁ

The use of passive participles in contemporary public dialogical discourse

ABSTRACT: The Czech passive participle is often considered a bookish form whose usage is confined to written language, especially to technical and specialized literature. Czech speakers often use “the long form” of the respective deverbative adjective instead of the passive participle and they do so ever more frequently, not only when speaking but often also when writing in Literary Czech. This situation has been the subject of discussion by Czech linguists for decades. The article presents the findings of a research based on the DIALOG corpus, a large linguistic corpus of contemporary spoken Czech containing transcripts of TV political debates and talk shows. The research reveals that the past participle forms are comparatively frequent in the corpus analysed, while, in contrast, the alternative forms of the long deverbative adjective used in a manner which can be classified as non-standard or non-literary are rare. The results also partly confirm that the passive voice of perfective verbs is considerably more common than that of imperfective verbs, while on the other hand the instances of imperfective passive forms found in the corpus show that their use is fully appropriate. The last section deals with the relation of the use of passive participles to code-switching between Literary and Colloquial Czech.

Key words: passive participle, spoken Czech, corpus linguistics, media dialogue, code-switching/mixing

Klíčová slova: trpné příčestí, mluvená čeština, korpusová lingvistika, mediální dialog, střídání/míšení kódů

*Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
Letenská 4, 118 51 Praha 1
<karhanova@ujc.cas.cz>*

Mluvená čeština v Praze a Brně: sonda do mluvených korpusů

VILÉM KODÝTEK

Spoken Czech in Prague and Brno: A probe into spoken corpora

ABSTRACT: This article examines selected variations in spoken Czech in two sub-corpora of the Czech National Corpus: the Prague Spoken Corpus (PSC) and the Brno Spoken Corpus (BSC). These include the prothetic *v-* at the beginning of words starting with *o-*, variations in case endings of hard stem adjectives and the third person indicative plural endings in major verb classes, as well as the usage of the personal pronoun *já* and/or the auxiliary verb *jsem* in the past tense forms. Our interpretation of changes in apparent time is checked against data from the relevant literature. The most significant change is the decline of the prothetic *v-* in the BSC, reported for Brno earlier by Krčmová (1981, 1997). We show that it is female speakers who are leading this change. The PSC informal speech is stable, while a significant shift toward colloquial variants has been identified in formal discourse. In the past tense, the form without the auxiliary *jsem* is rare except for *já myslel(a)* in the PSC.

Key words: spoken Czech, linguistic variability, Czech National Corpus

Klíčová slova: mluvená čeština, variantnost jazyka, Český národní korpus

Beethovenova 18, 400 01 Ústí nad Labem
<vilem.kodytek@iol.cz>

Dan Faltýnek

Samoorganizace řeči? Několik poznámek k lingvistickému a biologickému strukturalismu

Self-organized speech? Some remarks on linguistic and biological structuralism

ABSTRACT: In confronting F. de Saussure's Cours de linguistique générale with S. Kauffman's Investigations, it is possible to observe a hint of convergence of understanding the system, its development. Nevertheless, in grasping the language metaphor of life, what I primarily find is a clear correspondence between neo-Darwinism and linguistic structuralism (in relation to evolution, or more precisely to language development/speech behaviour). What is chaotic for neo-Darwinism and linguistic structuralism (again in relation to the development of life/speech) can be self-organized for biological structuralism. This text demonstrates the relations between the methodologies of the appropriate sciences and the types of order that can be described/discovered by them.

Key words: self-organization, evolution, structuralism

Klíčová slova: samoorganizace, evoluce, strukturalismus

*Katedra bohemistiky FF UP
Křížkovského 10, 771 80 Olomouc
<Faltynec.Dan@seznam.cz>*